

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

ВЧЕНІ ЄДИНІ
Разом ми сильніші!

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ
Донецький державний університет внутрішніх справ
Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (EUAM)
Південно-українська колегія медіаторів
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

II Міжнародна науково-практична конференція

ПОЛІЦЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

16 вересня 2022 року

Львів-Торунь
Ліга-Прес
2022

Організаційний комітет:

Голови організаційного комітету:

Швец Дмитро Володимирович – ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, полковник поліції; **Вітвіцький Сергій Сергійович** – ректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції.

Заступники голови організаційного комітету:

Корнієнко Максим Вікторович – проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції; **Назимко Єгор Сергійович** – перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, майор поліції; **Мартінос Толс** – радник/тренер з питань належного врядування та управління людськими ресурсами Консультативної місії Європейського Союзу в Україні (EUAM); **Матвєєва Лїлія Георгїївна** – керівник центру медіації, завідувач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції; **Балтаджи Полїна Миколоївна** – професор кафедри державно-правових дисциплїн Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Березовенко Любов Сергїївна** – секретар центру медіації, викладач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ; **Буга Володимир Васильович** – декан факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Буга Ганна Сергїївна** – начальник відділу організації наукової роботи Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Домброван Наталія Василївна** – начальник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, підполковник поліції; **Тарасенко Лїдія Борисївна** – професор кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент; **Шевчук Вікторія Вікторївна** – старший викладач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ; **Вїхляєв Михайло Юрїйович** – директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва, доктор юридичних наук, професор.

П50 Поліцейська медіація як інструмент захисту прав та інтересів громадян : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 16 вересня 2022. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. – 112 с.

ISBN 978-966-397-257-2

У збірнику представлено матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Поліцейська медіація як інструмент захисту прав та інтересів громадян» (16 вересня 2022 року).

УДК 343.211.3(063)

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022

© Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022

© Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (EUAM), 2022

© Південно-українська колегія медіаторів

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2022

ЗМІСТ

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО	
Швець Д. В.	6
ВСТУПНА ПРОМОВА	
Вітвіцький С. С.	7
СЕКЦІЯ 1. МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Emotional state of mediation parties: a problematic aspect	
Bokshorn A. V.	9
Інституту медіації в умовах воєнного стану в Україні	
Буга Г. С., Буга В. В.	12
Щодо сутності медіації у кримінальному судочинстві	
Будяченко О. М.	15
Медіація як форма відновного правосуддя	
Домброван Н. В.	18
Щодо проблеми врегулювання та закріплення вимог до медіатора	
Дудченко О. Ю.	21
Медіація як один з альтернативних способів позасудового вирішення податкових спорів	
Дузьяк К. В.	23
Медіація в кримінальному процесі України	
Ковальова О. В.	27
Good Governance/Human Resources Management	
Martins Tols	30
Медіація як спосіб попередження кримінально протиправної діяльності неповнолітніх в Україні	
Назимко Є. С., Тіточка Т. І.	40
Медіація як ефективний спосіб врегулювання спорів	
Нестеренко К. О., Лелеко А. М.	43
Щодо визначення ефективності впровадження медіації для вирішення конфліктів, спорів (адміністративні та кримінальні правопорушення) серед осіб, які не досягли повноліття	
Пекарський С. П., Миронов Ю. О.	46

Щодо можливостей медіації в умовах воєнного стану Петренко Н. О.	50
Розвиток інституту медіації у кримінальному процесі в умовах воєнного стану в Україні: порівняльно-правовий аспект Піддубний Д. І.	52
Статус медіатора за українським та європейським законодавством Хлистік М. А.	56
Медіація як альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів Ялі А. Г.	60

СЕКЦІЯ 2. ПРАВОВА КУЛЬТУРА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО: ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Поліція діалогу: очікування – реальність Балтаджи П. М.	63
Моральність як об’єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 303 КК України (сугенерство або втягнення особи у зайняття протитуцією) Коссе В. В.	66
Застосування медіації в діяльності поліції Пишна А. Г.	69
Вплив правової культури на негативні прояви правової свідомості працівників поліції Шаповалова І. О.	72
Щодо питань необхідності створення кодексу професійної етики медіатора у поліцейській діяльності Шевченко Т. В.	75

СЕКЦІЯ 3. ПОЛІЦЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

Роль медіації поліції в реалізації заходів політики запобігання корупції Булгакова О. В., Полтавець А. А.	80
Медіація у випадках скарг відносно поліцейських: досвід США Ковальова О. В.	83
Правове регулювання протидії насильству стосовно дітей на європейському рівні Корнієнко М. В.	89

Поліцейська медіація в системі заходів протидії домашньому насильству Коросд С. О.	92
Роль поліції у забезпеченні неповнолітнім, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, доступу до медіації Крестовська Н. М.	96
Історичні етапи становлення та розвитку медіації у країнах з різними правовими системами Маковій В. П., Мирза С. С.	101
Розвиток медіації в системі ювенальної юстиції Маліннікова Д. К.	105
Медіація у кримінальних справах щодо неповнолітніх Матвєєва Л. Г.	108

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-257-2-4>

МЕДІАЦІЯ ЯК ФОРМА ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ

Домброван Наталія Василівна

кандидат юридичних наук,

начальник відділу організації наукової роботи

Одеський державний університет внутрішніх справ

м. Одеса, Україна

Сучасний стан здійснення правосуддя в Україні свідчить про необхідність пошуку, розробки та запровадження нових альтернативних форм вирішення конфліктів.

Збільшення кількості випадків звернення громадян до суду для вирішення питань, що регулюються правом, свідчить про зростання загального рівня правової культури населення нашої держави та забезпечення доступу до правосуддя. Разом з тим, значне навантаження на суддів ускладнює ефективність їх роботи. Необґрунтована тривалість судового провадження порушує вимоги розумності строків і досить часто судові рішення, що формально прийняті згідно з законом, не задовольняють жодну зі сторін. Це зумовлює оскарження рішень до вищих судових станцій, а іноді – й до міжнародних судових установ. Як наслідок – ефективність функціонування судової системи загалом викликає нарікання з боку суспільства.

Для поліпшення цієї ситуації необхідно застосовувати комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення законодавства, підвищення авторитету суду, належне матеріально-технічне забезпечення судів тощо. Окрім того, суттєву роль у вирішенні суспільних проблем має

відігравати альтернативне вирішення спорів. У кримінальному провадженні відновне правосуддя, що набуло поширення в багатьох державах, спрямоване не на полегшення поточного робочого навантаження судової системи, а може мати також профілактичну дію щодо майбутніх злочинів (п. 145) [1].

Концепція відновного правосуддя передбачає вирішення суспільних конфліктів за безпосередньої активної участі сторін (правопорушника та потерпілого) із застосуванням способів, спрямованих на розв'язання спричинених кримінальними правопорушеннями проблем.

Однією з форм відновного правосуддя є медіація. Медіація – це альтернативна судочинству форма вирішення конфліктів між особами за участю посередника-медіатора.

Основною метою медіації є примирення сторін конфлікту та узгодження реально можливого способу відшкодування шкоди.

Для досягнення зазначеної мети важливу роль відіграє належний рівень підготовки медіаторів і додержання стандартів їх професійної діяльності.

Консультативна рада європейських суддів підкреслює необхідність того, щоб схеми альтернативного вирішення спорів були тісно пов'язані з судовою системою, оскільки посередники (медіатори) повинні мати відповідні професійні навички й кваліфікацію, а також обов'язкову безсторонність і незалежність для такої публічної служби (п. 158) [1].

При розробці законодавчих положень, які б регламентували здійснення медіації й статус медіаторів в Україні, слід звернути увагу на рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи з цих питань.

Оскільки медіація потребує спеціальної кваліфікації й вимагає фахової підготовки та акредитованої освіти, повинні розроблятися як норми етики та компетенції, так і процедури відбору, навчання та оцінки медіаторів (п. 20). Медіатори мають пройти початкове навчання, перш ніж почати виконувати свої функції на роботі. Їх навчання має на меті отримати більш ґрунтовні знання в певній сфері: вміти вирішувати конфлікти, працювати належним чином з жертвою та злочинцем, розуміти склад системи кримінальної юстиції (п. 24) [2].

Окрім того, медіатори повинні також володіти певними рисами: проявляти навички міжособистісного спілкування та вміти оцінювати ситуацію (п. 23), розуміти вразливість сторін (п. 27) [2].

Для забезпечення належного рівня кваліфікації медіаторів Європейська комісія з ефективності правосуддя рекомендує державам, які організують медіацію, запровадити адекватні програми навчання для медіаторів і розробити спільні стандарти щодо навчання.

Рекомендовані програми підготовки медіаторів передбачають як загальні питання (принципи та цілі медіації, ставлення медіатора до роботи і його професійна етика, етапи процесу медіації, випадки доцільності медіації, структура процесу медіації та її хід, правова основа

медіації, навички й методи медіації, рольові ігри та практичні вправи в достатній кількості, оцінка знань і компетентності особи, яка проходить навчання), так і особливості здійснення медіації в кримінальному провадженні (основні засади системи кримінальної юстиції, взаємовідносини між кримінальним правосуддям і медіацією, навички і методи спілкування й роботи з жертвами правопорушень, правопорушниками та іншими особами, які беруть участь у процесі медіації, особливі медіаційні навички у випадках серйозних злочинів чи злочинів проти неповнолітніх, різні засоби реституційного правосуддя), а також сімейних і цивільних справах (традиційні методи розв'язання спору і його вирішення шляхом медіації, навички і методи спілкування і проведення переговорів, особливості медіації в сімейних справах з огляду на інтереси дитини, та в різних видах цивільних спорів) [3, 4].

За таким навчанням медіаторів має слідувати нагляд, наставництво й постійне підвищення кваліфікації [3, 4].

Отже, при прийнятті вітчизняного законодавства щодо медіації слід урахувати європейські стандарти підготовки медіаторів за уніфікованими програмами, які передбачають як загальні питання, так і особливості здійснення медіації в різних категоріях проваджень, а також запровадити навчання з підвищення кваліфікації практикуючих медіаторів.

Література:

1. Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо справедливого суду в розумний строк та ролі судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів, Страсбург, 22-24 листопада 2004 р. // Міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К.: Істина, 2010. – 488 с.

2. Рекомендація № R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам Ради, які зацікавлені в організації медіації в кримінальних справах: Прийнято Комітетом міністрів на 679-й зустрічі представників Комітету від 15 вересня 1999 року. – [Електронний ресурс]: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_828.

3. Керівні принципи № 13 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо медіації в кримінальних справах. Ухвалено Європейською комісією з ефективності правосуддя 7 грудня 2007 р. // Міжнародні стандарти у сфері судочинства. К.: Істина, 2010. 488 с.

4. Керівні принципи № 14 для кращого виконання наявних Рекомендацій щодо медіації в сімейних справах і щодо медіації в цивільних справах. Ухвалено Європейською комісією з ефективності правосуддя 7 грудня 2007 р. // Міжнародні стандарти у сфері судочинства. К.: Істина, 2010. 488 с.

МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПОЛЩЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ
ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН**

16 вересня 2022 року

Підписано до друку 09.09.2022. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 6,51. Тираж 100. Замовлення № 0922-128.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано: ТОВ «ЛІГА-ПРЕС»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6423 від 04.10.2018 р.
Україна, м. Львів, 79012, вул. Кастелівка, 9
Польща, м. Торунь, 87-100, вул. Лубіцка, 44. Тел. +38 (050) 758 14 36